

'Zuid-Koreanen leren van Duitse schoolboeken'

Conferentie in Seoel met Koreaanse en Duitse onderzoekers

[Achtergrond](#) - 23 december 2014 - Auteur: Marja Verburg

Hoe houd je het besef van een eenwording wakker in een gedeeld land? Dat was een van de vragen van Zuid-Koreaanse onderzoekers aan Duitse collega's tijdens een conferentie in november in Seoel. Aan de conferentie nam ook Krijn Thijs van het Duitsland Instituut Amsterdam deel.

Je was als Duitslandkenner op een conferentie in Zuid-Korea met als titel 'Historical integration of South Korea and North Korea: problems and potentials'. Waarom?

Thijs: "In Zuid-Korea willen ze graag weten hoe je het besef van een natie, van een eenwording wakker houdt in een gedeeld land. In West-Duitsland is dat destijds goed gelukt. Maar in Zuid-Korea wordt het steeds moeilijker, omdat het steeds langer geleden is dat het land nog één was met Noord-Korea.

De Duitse deling duurde 40 jaar, vanaf 1949, toen de BRD en de DDR werden opgericht, tot en met 1989. Ook Korea werd in de Koude Oorlog gedeeld, maar dat is inmiddels bijna 70 jaar geleden. Daarom is de herinneringscultuur voor de volgende generatie zo belangrijk, zodat het idee blijft dat beide landen op een dag weer één worden."

Hoe hield Duitsland het idee van de eenwording destijds wakker?

"Daar is vooral in de jaren tachtig door de regering-Kohl veel aandacht aan besteed. In die tijd werd het Deutsches Historisches Museum opgericht in Berlijn en het Haus der Geschichte in Bonn, grote musea die zich richten op de Duitse naoorlogse geschiedenis. Er was bijvoorbeeld de grote tentoonstelling 'Fragen an die deutsche Geschichte' in het Rijksdaggebouw in Berlijn, er kwam lesmateriaal over de Duitse deling voor scholen, er waren opstelwedstrijden voor scholieren over de geschiedenis. Dat had allemaal veel invloed. Hier werd het idee van de Duitse natie vormgegeven.

Duitsland en Korea

Zowel in Zuid-Korea als in Duitsland houden wetenschappers en politici zich bezig

met de vraag wat Korea van de Duitse eenwording kan leren. De landen werken daarbij in verschillende projecten samen. [Lees meer](#)

In oktober was de Duitse minister Steinmeier in Zuid-Korea voor de oprichting van een Duits-Koreaanse adviescommissie voor de hereniging van beide Korea's. Noord-Korea wil graag samenwerking met Duitsland op economisch gebied. [Lees meer](#)

Op de conferentie in Seoel keken de onderzoekers bijvoorbeeld naar Duitse en Koreaanse schoolboeken. De Koreanen wilden zien hoe in de Duitse schoolboeken over de eenheid werd geschreven. Ook ging het over hoe je geschiedenis zichtbaar maakt in de publieke ruimte. In Berlijn heb je verschillende plekken die aan de eenwording herinneren, zoals Checkpoint Charlie, een van de oude grensovergangen. Dat soort plekken willen ze ook in Zuid-Korea, maar dat is lastig, omdat je ze niet kunt bezien vanuit het gezichtspunt van een eenwording.”

Hoe kwam jij op de conferentie terecht?

“Ik heb net een onderzoeksproject gedaan over hoe Oost- en West-Duitse historici de eenwording hebben verwerkt. Dat vinden ze in Duitsland interessant omdat ik geen Ossie en geen Wessie ben. Een Duits onderzoekscentrum noemde mijn project toen de Koreanen naar sprekers zochten voor de conferentie.

Wat de Koreanen op de conferentie trouwens ook interessant vonden: dat er tijdens de deling toch wel interactie tussen Oost- en West-Duitsers was in het alledaagse leven. Dat kwam mede door de Ostpolitik in de jaren zestig en zeventig, die contacten tussen mensen in de BRD en de DDR mogelijk maakte. Dat wil Zuid-Korea ook, contacten met Noord-Korea op allerlei niveaus. Zo is er bijvoorbeeld een Noord-Zuid-Koreaanse commissie waarin historici uit beide landen met elkaar praten over de geschiedenis van het land en het historisch besef. Er is ook voorzichtige economische samenwerking en soms worden familiebezoeken mogelijk gemaakt.”

Kan Korea wat dit betreft van Duitsland leren?

“Nou, het is voor Korea veel lastiger nu dan voor Duitsland destijds. Bijvoorbeeld omdat de deling dus intussen al zo lang duurt. Maar er zijn ook andere verschillen. Als je beide landen met elkaar vergelijkt, vallen vooral die verschillen op. Maar dat is ook zinvol, door die verschillen zie je dingen scherper.

Scholieren in Zuid-Korea

Hoe de Zuid-Koreaanse regering probeert scholieren voor te bereiden op een toekomst waarin beide Korea's weer één worden en hoe de scholieren daarop reageren is te zien in de [tv-serie 'De Muur'](#)

Zo hebben Noord- en Zuid-Korea direct oorlog met elkaar gevoerd, officieel zijn ze zelfs nog steeds in oorlog. Dat zijn echt vijanden, dat maakt contacten en verzoening veel moeilijker dan destijds tussen Oost- en West-Duitsland.

En in Noord-Korea is geen West-Berlijn. Dat lag als enclave midden in de DDR en dat maakte West-Duitsland greifbaar nah voor de mensen in de DDR. Het zorgde voor allerlei vormen van contact tussen Oost- en West-Duitsers. Die waren zich van elkaar bewust. West-Duitsers moesten bijvoorbeeld door de DDR reizen als ze naar West-Berlijn gingen. De stad is een belangrijke oorzaak van de instabiliteit van de DDR geweest. Het Oost-Duitse regime moest vanwege die enclave de Muur bouwen. En zonder de Muur had je geen situatie als die van 9 november gehad, toen de Muur viel. De mensen die die avond in 1989 juichend op de Muur stonden, dat had een enorme impact.

Maar de Duitse wetenschappers op de conferentie zijn sceptisch over wat Korea van Duitsland kan leren. Ze benadrukten dat het in Korea niet zo zal gaan als in Duitsland. Er is bijvoorbeeld weinig bekend over het volk van Noord-Korea. Hoe reageren de mensen daar als er veranderingen komen? De val van de Muur in Duitsland leert dat ontwikkelingen langzaam worden ingezet, maar als het hek eenmaal van de dam is, krijgen ze een eigen dynamiek en is de situatie niet meer te sturen. Wat mensen dan doen, is niet te voorspellen.”

Heb je ook nog wat van Korea zelf gezien?

“Ja, we zijn bij de grens geweest en in Seoel zelf. En wat ik heel indrukwekkend vond: er is een heel groot station min of meer op de grens met Noord-Korea, compleet uitgerust met militairen en wachtposten en allemaal Zuid-Koreaanse ambtenaren die demonstratief klaar staan voor het geval de grens ineens open gaat. Dan moeten de treinen uit Noord-Korea direct door kunnen rijden. Het signaal is: aan ons zal het niet liggen.”

Dit is een artikel gedownload via duitslandinstituut.nl.

Artikel: <https://duitslandinstituut.nl/artikel/9604/zuid-koreanen-leren-van-duitse-schoolboeken>